

5. 9. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Konec protiústavního vyměřování místních poplatků dětem?

V našem právním řádu se již od roku 2002 vyskytuje místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů (dále jen „místní poplatek za odpad“), který dle ustanovení § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích je povinná platit každá fyzická osoba s trvalým pobytem v obci, která místní poplatek za odpad zavedla svou obecně závaznou vyhláškou.

Všechny ostatní místní poplatky jsou vždy vázány na čerpání určitých služeb či výhod od obce ze strany konkrétních subjektů, tedy držitele psa, ubytované osoby, uživatele veřejného prostranství, pořadatele akce s placeným vstupným, ubytovatele, držitele motorového vozidla žádajícího o povolení vjezdu do vybraných míst nebo vlastník stavebního pozemku zhodnoceného možností připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace. Jedinou výjimkou je právě místní poplatek za odpad, který vlastně představuje daň z hlavy, protože poplatková povinnost dle § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích je vázána na samotnou existenci člověka, jehož evidované místo trvalého pobytu se nachází na území obce, která svou obecně závaznou vyhláškou zavedla místní poplatek za odpad. Poplatková povinnost tedy vůbec nezávisí na tom, zda konkrétní člověk v obci skutečně žije, zda na území obce vůbec nějaký odpad produkuje, případně jaké množství odpadu produkuje.

Až do roku 2012 přitom zákon o místních poplatcích vůbec neřešil otázku věku osoby povinné platit místní poplatek za odpad, konkrétně situaci, kdy osoba s trvalým pobytem v obci je nezletilá, a obce tedy na základě doslovného výkladu § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích vyměřovaly nedoplatky na místním poplatku za odpad přímo nezletilým, po kterých je také následně vymáhaly, a to buď po dosažení jejich zletilosti, nebo již v době nezletilosti.

Počínaje rokem 2013 si obce díky znění § 12 zákona o místních poplatcích může vybrat, zda poplatek vyměří nezletilému nebo jeho zákonnému zástupci, a zákon o místních poplatcích tak dokonce obsahuje výslovné ustanovení, že místní poplatky, včetně místního poplatku za odpad, lze vyměřovat přímo nezletilým.

Vyměřování místního poplatku přímo nezletilým je však v rozporu s čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, podle kterého musí být zájem dítěte předním hlediskem jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnymi orgány. Začátkem srpna 2014 vydal Krajský soud v Brně dva přelomové rozsudky, kterými tento názor potvrdil.

Krajský soud v Brně v řízeních 62 Af 52/2013 a 62 Af 78/2013 rozhodoval o dvou žalobách podaných stejnou žalobkyní, která se teprve po dosažení zletilosti dozvěděla o tom, že magistrát města Brna vůči ní eviduje nedoplatky na místním poplatku za odpad za roky, kdy byla nezletilá a navíc byla umístěna v dětském domově mimo území města Brna. Žalobkyně požádala magistrát města Brna o řádné doručení platebních výměrů a podala proti nim odvolání. V případě většiny platebních výměrů magistrát odvolací řízení zastavil s odůvodněním, že bylo podáno opožděně, neboť platební výměry byly již dříve doručeny matce žalobkyně, a lhůta pro podání odvolání již uplynula. Závěr o opožděnosti odvolání byl potvrzen i Krajským úřadem Jihomoravského kraje, proti jehož rozhodnutí směřovala první žaloba. Další žaloba směřovala proti druhému rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti platebnímu výměru za rok 2010, jež bylo sice podle názoru žalovaného podáno včas, avšak platební výměr za rok 2010 byl dle žalovaného vydán zákonně a správně, neboť žalobkyně místní poplatek za odpad nezaplatila. Dle Krajského úřadu Jihomoravského kraje skutečnost, že žalobkyně byla v roce 2010 nezletilá, nemá vliv na existenci poplatkové povinnosti, neboť i tak byla žalobkyně (byť tehdy nezletilá) poplatníkem místního poplatku podle § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích.

Krajský soud v Brně shledal obě žaloby důvodnými a napadená rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje zrušil. Krajský soud v Brně přitom přisvědčil argumentům žalobkyně a uvedl, že přestože zdánlivě a formálně mechanicky vzato podle § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích by výlučným poplatníkem měla být žalobkyně, ve skutečnosti se nutně jednalo o povinnost, kterou za tehdy nezletilou žalobkyni museli plnit její rodiče (zákonní zástupci). Nezletilá osoba (dítě) totiž nemůže být ohledně povinností plynoucích z norem správního práva mechanicky bez dalšího považována za samostatný subjekt právních vztahů, do nichž by mohla vstupovat. Pokud jde o místní poplatek za odpad, nezletilá osoba (dítě) jednak není schopna sama určovat ani jakkoli ovlivňovat, kde (v jaké obci) je hlášena k trvalému pobytu, a tedy nemůže ani sama rozhodovat, zda v důsledku adresy svého trvalého pobytu fakticky do právního vztahu s obcí ohledně likvidace odpadu, byť fakticky založeného zákonem o místních poplatcích, vstoupí či nikoli. Nezletilá osoba také zásadně nemá reálnou možnost ovlivnit, zda poplatek zaplatí či nikoli, popř. zda jej zaplatí řádně a včas, popř. až později na základě vydaného platebního výměru po řádném a včasném nesplnění této povinnosti, bez ohledu na to, že se jí takový platební výměr do sféry její dispozice zpravidla nemusí ani dostat. Není přiměřené ani dovozovat, že by si nezletilá osoba vůbec měla být vědoma povinnosti platit poplatek za odpad, že by se o existenci takové poplatkové povinnosti měla sama zajímat a „ze svého“ poplatek platit, popř. své rodiče (zákonné zástupce) k zaplacení poplatku nutit, aby jí samotné na nezaplaceném poplatku nevznikl dluh, který by pak po ní měl být vymáhán kupř. poté, co nabude zletilosti.

Krajský soud v Brně rovněž zdůraznil, že finanční odpovědnost za dítě nesou rodiče (nebo jiné osoby, které jinak rodičovské povinnosti stíhají) a z ustanovení čl. 3 odst. 1 a č. 27 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte dovedl, že přestože stejně jako dospělý i dítě je osobou, za kterou je třeba dle § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích platit místní poplatek za odpad, nemá-li dítě vlastní majetek, k jehož tíži by poplatek mohl být placen, popř. k jehož tíži by poplatek bylo možno postihnout, není-li zaplacen dobrovolně, nemůže být nezaplacení poplatku přikládáno k tíži takového dítěte. To totiž není osobou, jež by fakticky mohla o zaplacení poplatku v době jeho splatnosti rozhodovat, popř. platbu realizovat. Interpretace poplatkové povinnosti za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů mechanicky k tíži dítěte, které v době, kdy taková poplatková povinnost vznikne, zásadně nemá odpovídající prostředky na zaplacení, a trvání na zaplacení poplatků a jejich vymáhání poté, co dítě nabude zletilosti, nemůže podle přesvědčení Krajského soudu v Brně slušně a rozumně naplňovat pravidlo podávané z § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích s respektováním zájmu dítěte jako předního hlediska podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Taková interpretace ze strany správního orgánu tedy nemůže být pod soudní ochranou, má-li být taková ochrana korektní a má-li zajistit, aby formalistický přístup k

výkladu právních předpisů nevedl ke zjevným nesprávnostem a nespravedlnostem.

Krajský soud v Brně proto uzavřel, že ustanovení § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích je třeba vykládat nikoli jako pravidlo vymezující osoby povinné platit poplatek, ve vztahu k nimž by měly pak nastupovat důsledky jejich nezaplacení, nýbrž jedině jako pravidlo vymezující počet osob, za které je potřeba poplatek platit. Poplatková povinnost tak s odkazem na toto ustanovení nemůže primárně stíhat nezletilé osoby coby poplatníky, nýbrž jejich zákonné zástupce „za nezletilé osoby“. Dovedil-li tedy žalovaný Krajský úřad Jihomoravského kraje, že žalobkyně v době své nezletilosti byla poplatníkem místního poplatku za odpad, dopustil se dle Krajského soudu v Brně nesprávného výkladu § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích, a tedy nezákonnosti, když toto ustanovení vyložil mechanicky výlučně tak, jak jeho jazykové vyjádření *prima vista* působí, aniž by při svém výkladu uplatnil interpretační a aplikační korektiv rozumu a spravedlnosti.

Ohledně dřívějšího doručování platebních výměrů matce žalobkyně pak Krajský soud v Brně rovněž plně přisvědčil argumentaci žalobkyně o tom, že mezi žalobkyní a její matkou existoval střet zájmů, pro který matka nemohla své dítě (žalobkyni) v řízení o místním poplatku zastupovat a nebylo možné jí doručovat platební výměry, kterými byla stanovena poplatková povinnost přímo nezletilé žalobkyni. Platební výměry tedy nebyly doručeny řádně a odvolání proti nim podané nelze považovat za opožděné.

Doufejme, že výše citované rozsudky Krajského soudu v Brně jsou prvním krokem k ukončení dosavadní protiústavní praxe vyměřování místního poplatku za odpad v rozporu se závazky přijatými Českou republikou přistoupením k mezinárodní Úmluvě o právech dítěte.

Mgr. et Mgr. Alena Vlachová,
advokátka

[VEPŘEK CASKA VLACHOVÁ advokátní kancelář s.r.o.](#)

Husova 242/9
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 220 775

Fax: +420 222 220 804

e-mail: info@vcv.cz

Další články:

- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)